
Uuden Oulun aluekirjastomalli

Työryhmän loppuraportti 28.2.2011

Kirjastopalveluiden kehittämistyöryhmä

Sisältö

1	Työryhmä ja toimeksianto	2
1.1	Työryhmän työskentely	2
2	Työryhmän johtopäätökset	3
2.1	Visio.....	3
2.2	Strategiset tavoitteet	3
2.3	Työryhmän esitys	4
3	Alueiden palvelurakenteiden kehittäminen	5
3.1	Poikkihallinnollisuus	5
3.2	Saavutettavuus	5
4	Uuden Oulun aluekirjastomalli.....	6
4.1	Palveluverkko.....	6
4.2	Organisaatio	7
5	Tulevaisuuden kirjasto uudessa Oulussa	8

LIITTEET:

Nykyinen palveluverkko: henkilöstö ja toimipisteet

Kirjastokiinteistöt

Kirjastolaki

OHEISMATERIAALI:

DVD: esittelyvideo työryhmän Tanskan opintomatkalta (liitetään päätöksentekokappaleisiin)

Kannen kuva: Ilkka Jaakola – työryhmän Tanskan opintomatkalta

Uuden Oulun aluekirjastomalli

Työryhmän loppuraportti 28.2.2011

1 Työryhmä ja toimeksianto

Kulttuurilautakunta nimesi 19.5.2010 § 39 kirjastopalveluiden kehittämistyöryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä 31.12.2010 mennessä esitys aluekirjastomallin toimipisterakenteesta, hallinnollisesta organisaatiosta, sisällöllisestä erikoistumisesta ja palveluiden kehittämisestä huomioiden mahdollisesti syntyvä monikuntaliitos, kirjastoautopalvelut ja maakuntakirjastotoiminnan strategiset näkymät. Kulttuurilautakunta myönsi työryhmälle jatkoaikaa 28.2.2011 saakka.

Työryhmän jäsenet:

kulttuurijohtaja Risto Vuoria, puheenjohtaja
kehityspäällikkö Samu Forsblom
kulttuurilautakunnan edustaja Ilkka Jaakola
controller Kari-Pekka Kronqvist
kulttuurilautakunnan edustaja Pasi Laukka
kirjastotoimen johtaja Pirkko Lindberg
kirjastonjohtaja Inka Puolanne
kehityspäällikkö Olli Rantala
kirjastotoimen apulaisjohtaja Päivi Rasinkangas
hallintopäällikkö Sirpa Visuri, sihteeri

Monikuntaliitospäätöksen jälkeen kokouksissa ovat olleet mukana yhdistyvien kuntien edustajat:

sivistystoimenjohtaja Juha Aho, Kiiminki
sivistysjohtaja Marjut Nurmivuori, Haukipudas
sivistystoimenjohtaja Jouni Pääkkölä, Yli-Ii
sivistysjohtaja Markku Seppänen, Oulunsalo

Lisäksi kokouksiin on osallistunut kulttuuritiedottaja Marjatta Savolainen.

1.1 Työryhmän työskentely

Työryhmä on kokoontunut 9 kertaa. Työryhmä jaettiin kahteen alatyöryhmään, joista toisen tehtävänä oli valmistella aluekirjastomallin palveluverkkoa ja rakennetta ja toinen alatyöryhmä pohti tulevaisuuden kirjastokonseptia. Tulevaisuustyöryhmä on tutustunut erilaisiin konsepteihin Tanskaan suuntautuneella opintomatalla. Museoiden ja tiedekeskuksen yhteisen organisaation valmistelutyöryhmän kanssa järjestettiin kirjaston, museoiden ja tiedekeskuksen henkilökunnalle Kohti uutta Oulua -seminaari, jonka tavoitteena oli tuoda uudenlaisia näkökulmia ja visioita kulttuuripalveluiden tuottamiseen ja sijoittamiseen. Kirjaston uusia tuulia oli esittelemässä Helsingin keskustakirjastohankkeen selvitysmies Mikko Leisti. Seminaarin moderaattorina toimi Jukka Relander Suomen kirjasto-seurasta.

2 Työryhmän johtopäätökset

Monikuntaliitospäätöksen jälkeen työryhmä otti näkökulmaksi kehittää uuteen Ouluun aluekirjastomalli siten, että kirjastopalvelut tukevat perustehtäviensä lisäksi monimuotoisuudellaan hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Työryhmän esitys pohjautuu aluemalliin, jossa asukkaiden tarvitsemat eri toimialojen ja viranomaisten palvelut koetaan uuden Oulun neljälle alueelle hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle, ihmisten luonnollisten kulkuväylien varrelle. Kehittämistyössä huomioidaan alueiden erityispiirteet. Tulevaisuuden tilaratkaisuilla luodaan edellytykset monitoimikeskuksille, joista muodostuu alueiden asukkaiden yhteisöllisiä olohuoneita ja joissa tarjotaan kirjasto- ja muiden palveluiden lisäksi mahdollisuudet järjestää mm. erilaisia tapahtumia ja muuta toimintaa. Tilojen muunneltavuus ja resurssien yhteiskäyttö luovat pohjan monipuolisille ja aukioloajoiltaan joustaville kulttuuri- ja monitoimikeskuksille.

2.1 Visio

Uuden Oulun asuinalueiden kirjastot ovat viihtyisiä lähikulttuurikeskuksia, joista saa monipuolisia palveluja ja yhteisöllisiä elämyksiä.

2.2 Strategiset tavoitteet

Alueiden palvelurakenteen kehittäminen

Alueilla järjestetään kuntalaisten tarvitsemat palvelut poikkihallinnollisesti hyödyntäen yhteisiä resursseja ja tiloja.

Palvelut sijoittuvat joukkoliikenneverkoston läheisyyteen ja tukevat siten joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksia.

Palveluiden sijoittuminen tehostaa logistiikkaa.

Palvelut ovat mahdollisimman joustavasti asukkaiden saavutettavissa.

Uuden Oulun neljän aluekirjaston malli

Aluekirjastot sijoittuvat neljään uuden Oulun alueeseen.

Aluekirjastoille annetaan taloudellista ja toiminnallista vastuuta.

Aluekirjastoille annetaan tehtäväksi palveluiden kehittäminen oman alueen erityistarpeet huomioiden.

Tulevaisuuden tilaratkaisut

Huomioidaan poikkihallinnollisuus, monikäyttöisyys ja muunneltavuus.

Lähikirjastoja ei perusteta ja ylläpidetä monistamisperiaatteella, vaan palvelut profiloitetaan asukkaiden tarpeiden ja alueen olemassa olevan kulttuurin mukaisesti.

Hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti tietotekniset ratkaisut.

Hyödynnetään julkisten ja yksityisten palveluiden uudenlaiset, joustavat yhdistelmät.

2.3 Työryhmän esitys

1. Aluekirjastomallin hyväksyminen

Uuden Oulun kirjastopalvelut järjestetään työryhmän hahmotteleman aluekirjastomallin mukaisesti. Malli on toiminnallinen eikä edellytä lisää hallinnollisia tasoja.

2. Kirjastopalveluiden organisointi

Kirjastopalveluiden organisointi annetaan kirjastotoimen tehtäväksi siten, että uusi toimintamalli on käytössä vuonna 2013.

3. Poikkihallinnollisen toimintamallin kehittäminen

Kirjastopalveluiden alustalle rakennetaan palveluita yli hallintorajojen ja tulevaisuudessa myös yhdessä yksityisten toimijoiden kanssa. Kehittämistä koordinoi sivistyksen ja kulttuurin ydinprosessi.

4. Poikkihallinnollisen toimintamallin soveltaminen

Poikkihallinnollista toimintamallia ja monialaisia palvelurakenteita sovelletaan tulevaisuudessa kaupungin omissa palveluissa aina, kun palveluiden kysynnässä ja tarjonnassa on tarve tehdä olennaisia muutoksia.

Ritaharjun kirjasto monitoimitalossa

Kuva: Juhani Kaisanlahti

Oulunsalon kirjasto kauppakeskus
Kapteenissa

Kuva: Maria Holappa

3 Alueiden palvelurakenteiden kehittäminen

Työryhmän näkemyksen mukaan uuden Oulun palvelurakenteita tulee kehittää siten, että asukkaille on mahdollista järjestää monipuoliset palvelut alueittain.

3.1 Poikkihallinnollisuus

Eri hallintokuntien tilojen ja osaamisresurssien tehokas yhteiskäyttö luo hyvät edellytykset järjestää mahdollisimman laaja-alaiset, asukkaiden tarpeista lähtevät palvelut. Kulttuuripalveluista käytetyimpiä ovat kirjastopalvelut. Peruspalveluksi luokitellun kirjastotoimen palveluverkko on laaja ja kattava, joten kirjastopalveluiden yhteydessä olisi luontevaa tarjota kunnan eri toimialapalveluiden lisäksi myös valtion viranomaispalveluita. Esimerkkeinä poikkihallinnollisista toimintamalleista voidaan mainita Ritaharjun monitoimitalo, kauppakeskus Kapteenissa sijaitseva Oulunsalon kirjasto ja Ylikiimingin kunnantaloon peruskorjauksen yhteydessä rakentuva yhteisöllinen Kotola, johon on suunnitteilla myös yhteispalvelupiste. Alueelliset palvelut tehostavat myös logistiikkaa.

3.2 Saavutettavuus

Palveluiden tulee olla mahdollisimman joustavasti asukkaiden saavutettavissa sekä sijainnin että aukioloaikojen suhteen. Uusi Oulu tulee olemaan pinta-alaltaan suuri ja keskimääräiseltä väestötiheydeltään alhainen, mikä aiheuttaa haasteita palveluiden tasapuoliselle järjestämiselle. Alueelliset palvelut tuleekin sijoittaa hyvien joukkoliikenneyhteyksien läheisyyteen, jotta välimatkat eivät muodostu esteeksi palveluiden saavutettavuudelle. Samoin sijoittelussa on huomioitava ihmisten luonnolliset kulkureitit - eli alueen palvelut järjestetään sinne, missä ihmiset muutenkin liikkuvat. Tällainen kehitys on ekologisestikin perusteltua, jos näin voidaan vähentää turhaa liikennöintiä erillään sijaitsevien kauppakeskusten, kotien ja julkisten palveluiden välillä. Yhden luukun periaate parantaa asiakkaan näkökulmasta palveluiden saavutettavuutta. Työryhmä esittää, että joukkoliikenteen kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota näistä lähtökohdista.

Metrolla suoraan kirjastoon, Tanska

Kuva: Iikka Jaakola

Monikäyttöinen, muunneltava tila, Tanska

Kuva: Iikka Jaakola

4 Uuden Oulun aluekirjastomalli

Työryhmä esittää, että uuden Oulun kirjastopalvelut tuotetaan aluekirjastomallilla. Palveluverkko koostuu neljästä aluekirjastosta, joiden alaisuudessa toimivat lähikirjastot. Aluekirjastoiksi on luontevaa nimetä nykyiset kaupungin- ja kunnankirjastot, koska niissä on jo lähtökohtaisesti soveltuvat tilat, tarvittava osaaminen ja muut resurssit. Aluekirjastot muodostetaan Oulun, Oulunsalon, Haukiputaan ja Kiimingin pääkirjastoista.

Uuden Oulun neljä aluekirjastoa

4.1 Palveluverkko

Nykyiset lähikirjastot on jaettu sijaintinsa mukaan aluekirjastojen alaisuuteen. Toimipisteitä on tällä hetkellä yhdistyvien kuntien alueella yhteensä 23 kpl. Lisäksi kirjastoautoja on Oulussa kaksi ja Yli-lissä yksi, josta Iin kunta omistaa puolet. Aluemallissa aluekirjastosta ja lähikirjastoista muodostuu kokonaisuus, jonka sisällä on mahdollista liikutella joustavasti henkilökuntaa ja vastata hyvinkin nopeasti muuttuviin resurssitarpeisiin. Aluekirjastoihin järjestetään monipuoliset ja laaja-alaisesti asiakkaiden tarpeisiin vastaavat palvelut. Lähikirjastot profiloituvat alueen olemassa olevan kulttuurin mukaisesti.

Lähikirjastoverkkoa tarkastellaan kuntaliitoksen toteuduttua. Lähipalveluita varten ei ole välttämätöntä investoida uusiin erillisiin rakennuksiin, vaan palvelut voidaan tuottaa esimerkiksi kauppakeskusten yhteydessä. Lainaus- ja palveluautomaatit ja erilaiset tekniset ratkaisut mahdollistavat myös itsepalvelupisteiden käytön. Poikkihallinnolliset monitoimikeskukset antavat alustan uudenlaisten toimintakonseptien kehittämiseen ja asukkaille tarjottavien palveluiden monipuolistamiseen ja lisäämiseen.

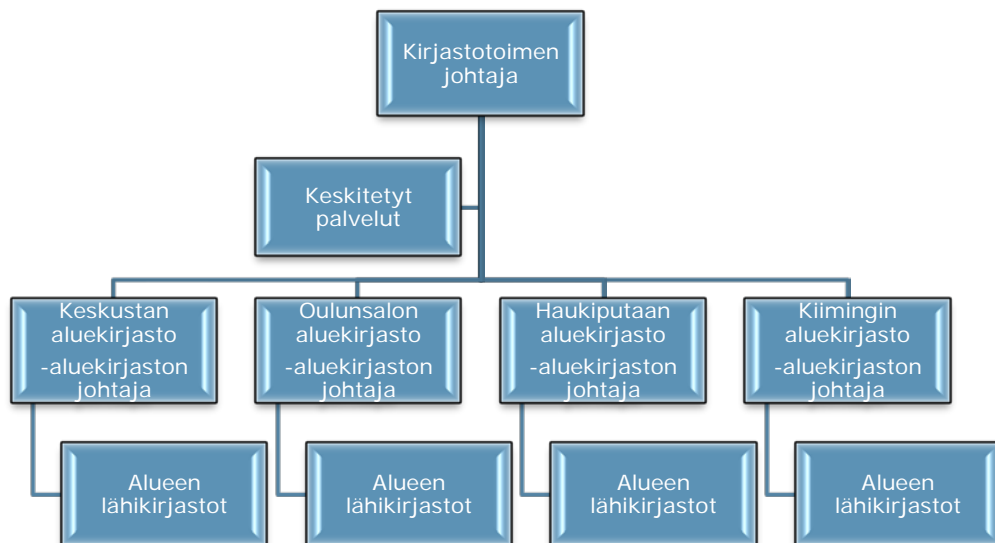

Edellä olevaan kuvaan on merkitty lähikirjastot nykytilanteen mukaisesti. Kirjastojen erikoistumissuunnitelmissa on pisimmällä Karjasillan lähikirjaston profiloituminen musiikki-kirjastoksi. Pääkirjaston musiikkiosasto siirtyy Pohjankartanossa sijaitsevaan Karjasillan lähikirjastoon. Muutos on osa Musiikkikeskuksen ja Pohjankartanon kehittämissuunnitelmaa, jonka tarkoituksena on luoda alueen eri toimijoiden kanssa yhteistyössä esittävän taiteen musiikkikampus.

4.2 Organisaatio

Nykyisen Oulun kaupungin johtamisjärjestelmän mukaan kirjastopalvelut toimivat kulttuurilautakunnan alaisuudessa. Kirjastotoimen johtajan esimiehenä on kulttuurijohtaja. Oulun kaupunginkirjaston johtaja vastaa nykymallissa pääkirjaston lisäksi kaikkien lähikirjastojen päätöksenteosta ja pääkirjastoon on keskitetty yleis-, henkilöstö- ja taloushallinto.

Aluekirjastomallissa aluekirjastojen johtajat vastaavat alueensa lähikirjastojen taloudesta, henkilöstöstä ja toiminnan kehittämisestä. Aluekirjastoille annettava toiminnallinen ja taloudellinen vastuu motivoi henkilöstöä kehittämään uudenlaisia toimintamalleja ja vapauttaa ylimmän johdon keskittymään strategiseen työhön. Oulun kaupungin kulttuuri-toimessa ei ole ollut käytössä tilaaja-tuottaja- tai sopimusohjausmallia. Uuden Oulun kirjastopalvelut rakennetaan sopimusohjausperiaatteella. Yhdistyvien kuntien hyvät käytännöt on syytä huomioida uuden Oulun aluekirjastomallissa.

Uuden Oulun aluekirjaston organisaatio

Uuden Oulun kaupunkikonsernin johtamisjärjestelmästä ei ole tehty raportin kirjoittamisvaiheessa vielä päätöksiä. Työryhmä esittää, että kirjastopalveluiden organisoituminen, eli henkilöstön sijoittuminen ja muiden resurssien jakaminen toimipisteisiin, annetaan kirjastotoimen valmisteltavaksi. Muutosten vaikutukset johtosäntöihin ja jatkodelegointeihin tulevat tarkasteltavaksi kaupungin johtamisjärjestelmästä tehtävien päätösten yhteydessä.

5 Tulevaisuuden kirjasto uudessa Oulussa

Kirjastot ovat muuttamassa toimintamallejaan ympäri Eurooppaa. Yksi keskeisimmistä teemoista on toiminnan laajentaminen puhdaspiirteisestä kirjojen lainaamisen ja tietopalvelun konseptista laaja-alaiseen yhteisölliseen toimintaan. Esimerkiksi Tanskassa kirjastostrategia korostaa vahvasti kirjastojen roolia omien asuinkeksuksiensa virkeinä kohtaamispaikkoina ja viihtymisen tiloina. Kirjahyllyrivistöjä on harvennettu ja näin tehty tilaa kohtaamisille, kahviloille, esiintymistiloille ja kansalaiskeskustelun areenoille.

Tulevaisuuden kirjasto uudessa Oulussa yhdistää kirjaston, kulttuurikeskuksen ja lähidemokratian toimintoja. Kirjastot ovat kaupunginosien ylpeyden aiheita, joissa ihmiset, asiat ja ilmiöt kohtaavat. Kirjastossa saa nauraa ja keskustella. Kirjasto on laaja-alaisessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja muiden toimijoiden kanssa. Tulevaisuuden kirjasto sisältää seuraavat osa-alueet:

- **Aineiston välittäminen, tieto ja oppiminen**
Kirjastojen perinteinen osaamisalue säilyy edelleen keskeisessä roolissa. Tiedon välityksessä lisätään erilaisia toiminnallisia oppimisprojekteja keskeisten kohderyhmien kuten lasten, nuorten ja vanhusväestön parissa. Sähköisen aineiston mahdollisuudet otetaan käyttöön maksimaalisesti.
- **Kulttuurikeskus**
Tilat esittäväälle taiteelle ja näyttelytoiminnalle. Mahdollistetaan esim. eri puolilla Oulua toteutuvat konsertit ja oman kaupunginosan osaamisen esille tuominen.
- **Kahvila**
Arkipäiväisen kohtaamisen ja keskustelun paikka. Voi olla integroituna lehtien lukupisteen ja esiintymislavan yhteyteen.
- **Kaupunkilaisten palvelut**
Erilaiset viranomaistoimintaan ja lupiin liittyvät palvelut ja tiedottaminen.
- **Demokratian edistäminen**
Paikka ja mahdollisuus tavata poliitikkoja ja päättäjiä, käydä keskusteluja oman kaupungin kehittämisestä.

Lisäksi suunnittelussa on otettava huomioon:

- **Design, arkkitehtuuri ja innovatiivisuus**
Houkuttelevat tilaratkaisut, erilaisia tiloja eri tarpeisiin, monikäyttöisyys ja muunneltavuus.
- **Liikenneyhteydet**
Uudet kohteet rakennettava hyvien kulkuyhteyksien varrelle.
- **Henkilöstö ja uusi osaaminen**
Eri osaamisen yhdistäminen on tärkeää. Lähidemokratian, kulttuurituotannon ja kirjastohenkilökunnan yhteistyö luo uusia toimintamalleja.
- **Markkinointi ja brändimielikuva**
Tuodaan uudella ja raikkaalla tavalla mielikuva kirjastoista uuden Oulun kaupunginosien ylpeyden aiheena ja yhteisöllisyyden rakentajina.

Kuvat Ilkka Jaakola: työryhmän Tanskan opintomatkalta

Kirjastotoimen henkilöstö ja toimipisteiden lukumäärä; nykytila

Toimipisteet	Haukipudas pääkirjasto 3 lähikirj.	Kiiminki pääkirjasto 1 lähikirj.	Oulu pääkirjasto 13 lähikirj. Oys 2 kirjastoautoa	Oulunsalo pääkirjasto	Yli-Ii pääkirjasto kirjastoauto puoleksi Iin kanssa	Yhteensä 5 pääkirjastoa 18 lähikirjastoa 3 kirjastoautoa
Henkilöstö						
Kirjastotoimen johtaja	1	1	1			3
Kirjastotoimen apulaisjohtaja			2			2
Kirjasto-tietopalvelupäällikkö				1		1
Palvelupäällikkö			6			6
Informaatikko			0,5	1		1,5
Kirjastonjohtaja			11			11
Kirjastonhoitaja	3	4	24	1		32
Kirjastovirkailija		3	61		1	65
Kirjastovirkailija-autonkuljettaja			3		1	4
Osastonjohtaja	1					1
Kirjastosihteeri	6			2,5		8,5
Hallintosihteeri			1			1
Toimistonhoitaja			1			1
Kanslisti			3			3
Tiedottaja			1			1
Järjestelyapulainen		1	1			2
Kirjansitoja			1			1
Henkilöstö yhteensä	11	9	116,5	5,5	2	144

Budjetti: yhdistyvien kuntien kirjastotoimen bruttotoimintamenot vuonna 2010 yhteensä noin 10 milj. €

Kirjastotoimen hallinnassa olevat kiinteistöt; nykytila

Toimipisteet	Sijainti	Kunto/kehittämistarpeet
Haukiputaan pääkirjasto	Haukiputaan palvelukulma, Jokelantie 1, 3. krs	Sijainti erinomainen, vanhan pankkikiinteistön tilat osittain epäkäytännölliset
Aseman kirjasto	Asemankyläntie 1	Hyvä kunto, tilat peruskorjatulla koululla
Martinniemen kirjasto	Jokisuuntie 1	Hyvä kunto, tilat peruskorjatulla koululla
Kellon kirjasto	Vuokralaisena Kellon nuorisoseuran talossa	Ahdas tila
Kiimingin pääkirjasto	Kirkonkylällä	Kiimingin kirjastot sijaitsevat keskeisillä paikoilla, pääkirjastosta kulttuurikeskus
Jäälän kirjasto	Jäälissä	Jäälän kirjasto koulun yhteyteen
Oulunsalon pääkirjasto	Kauppakeskus Kapteeni	Tilat uudet ja toimivat
Yli-Iin pääkirjasto	Keskustassa	Suunniteltu kirjastokäyttöön, toimiva, kirjastoauton talli samassa
Oulun pääkirjasto	Keskusta, Kaarlenväylä 3	Peruskorjaus tarvitaan, hankesuunnitelmaesitys seuraavaan ta-käsittelyyn
Kaakkurin kirjasto	Pesätie 13	Uusi
Kaijonharjun kirjasto	Kalevalantie 5	Peruskorjattu 2009
Karjasillan kirjasto	Pohjankartanon yhteydessä	Peruskorjaus tarvitaan, esitys musiikkikampuksesta, muutos musiikkikirjastoksi
Kaukovainion kirjasto	Hiirihaukantie 4	Uudisrakennus suunnitteilla
Koskelan kirjasto	Tullimiehentie 4	Peruskorjaus tarvitaan
Maikkulan kirjasto	Kangaskontiontie 3	Peruskorjattu 2008, yksityiseltä vuokrattu
Myllyojan kirjasto	Karvarinaukio 11	Peruskorjattu 2010
OYS	OYS	Vaatii kehittämissuunnitelman
Pateniemen kirjasto	Sahantie 2	Uusi
Puolivälinkankaan kirjasto	Mielikintie 1	Peruskorjaus tarvitaan, yksityiseltä vuokrattu
Rajakylän kirjasto	Ruiskukkatie 4-6	Uudisrakennus valmistuu 2011 Rajakylän hoivan yhteyteen
Ritaharjun kirjasto	Ritaharjun monitoimitalo	Uusi
Tuiran kirjasto	Valtatie 47	Peruskorjattu 2006
Ylikiimingin kirjasto	Koulurinne 3	Uudet tilat suunnitteilla, Ylikiimingin kunnantalon peruskorjaus
Kirjansitomo ja varastot	Kasarmilla	Tilat erillään muusta toiminnasta

Kirjastolaki 4.12.1998/904

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Tavoitteet

1 §

Tässä laissa säädetään kuntien yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalveluista sekä näiden palvelujen valtakunnallisesta ja alueellisesta edistämisestä.

2 §

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Kirjastotoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittymistä.

2 luku

Kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen

3 §

Kunnan tehtävänä on tässä laissa tarkoitettujen kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen.

Kunta voi järjestää kirjasto- ja tietopalvelut itse taikka osittain tai kokonaan yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunta vastaa siitä, että palvelut ovat tämän lain mukaisia.

Asiakkaiden käytettävissä tulee olla kirjasto- ja tietopalvelualan henkilöstöä sekä uusiutuva kirjastoaineisto ja -välineistö.

Kaksikielisessä kunnassa molempien kieliryhmien tarpeet tulee ottaa huomioon yhtäläisin perustein.

Saamelaitosten kotiseutualueen kunnissa sekä saamenkielisen että suomenkielisen väestöryhmän tarpeet tulee ottaa huomioon yhtäläisin perustein.

3 luku

Kirjasto- ja tietopalveluverkko

4 §

Yleinen kirjasto toimii yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen sekä tieteellisten kirjastojen ja oppilaitoskirjastojen kanssa osana kansallista ja kansainvälistä kirjasto- ja tietopalveluverkkoa.

Yleisten kirjastojen keskuskirjastona ja maakuntakirjastoina toimivat kirjastot täydentävät muiden yleisten kirjastojen palveluja.

Yleisten kirjastojen keskuskirjastona toimii asianomaisen ministeriön määräämän kunnan yleinen kirjasto kunnan suostumuksella. Toiminta-alueena on koko maa.

Maakuntakirjastona toimii asianomaisen ministeriön määräämän kunnan yleinen kirjasto kunnan suostumuksella. Toiminta-alueen määrää asianomainen ministeriö.

Keskuskirjaston ja maakuntakirjaston tehtävistä säädetään asetuksella. Asianomainen ministeriö voi kuntaa kuultuaan perustellusta syystä peruuttaa määräyksen toimia keskuskirjastona tai maakuntakirjastona.

4 luku

Kirjastopalvelujen maksuttomuus

5 §

Kirjaston omien kokoelmien käyttö kirjastossa ja niiden lainaus on maksutonta.

Yleisten kirjastojen keskuskirjaston ja maakuntakirjastojen yleisille kirjastoille antamat kaukolainat ovat maksuttomia.

Muista kirjaston suoritteista kunta voi periä enintään suoritteiden omakustannusarvoa vastaavan maksun.

Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteiden omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan määrätä tätä korkeammaksi.

5 luku

Arviointi

6 §

Kunnan tulee arvioida järjestämäänsä kirjasto- ja tietopalvelua.

Arvioinnin tarkoituksena on parantaa kirjasto- ja tietopalvelujen saatavuutta ja tukea niiden kehittämistä.

Arvioinnilla seurataan yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen toteutumista sekä palvelujen laatua ja taloudellisuutta.

Valtakunnallisesta arvioinnista sekä valtakunnallisesta osallistumisesta kansainväliseen arviointiin päättää opetusministeriö, joka vastaa arvioinnin toteutuksesta yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Kunta on velvollinen osallistumaan tässä momentissa tarkoitettuun arviointiin. (22.12.2009/1449)
Arvioinnin keskeiset tulokset tulee julkistaa.

6 luku

Kirjasto- ja tietopalvelujen valtionhallinto

7 § (22.12.2009/1449)

Kirjasto- ja tietopalvelujen valtion hallintoviranomaisena toimii opetusministeriö. Valtion alueellisena hallintoviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tarkempia säännöksiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

7 luku

Erinäiset säännökset

8 §

Kirjastolaitoksessa tulee olla riittävä määrä kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksen saanutta ja muuta henkilöstöä.

Kirjaston henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella.

Asianomainen ministeriö voi erityisestä syystä myöntää kelpoisuusvaatimuksista erivapauden.

9 § (29.12.2009/1709)

Kunta saa valtionosuutta kirjaston käyttökustannuksiin siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (1704/2009) säädetään.

Kunnalle myönnetään valtionavustusta valtion talousarvion rajoissa 4 §:ssä tarkoitetun keskuskirjasto- ja maakuntakirjastotehtävän hoitamiseen sekä kirjaston perustamishankkeeseen siten kuin opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään. Perustamishankkeena pidetään myös kirjastoauton ja -veneen hankintaa.

Valtionavustusta voidaan myöntää myös muun kunnalle tai palvelun järjestäjälle annetun erityisen tehtävän hoitamiseen.

10 §

Kirjastolla voi olla käyttösäännöt, joissa on määräyksiä kirjaston käytöstä sekä kirjaston käyttäjien oikeuksista ja velvollisuuksista.

Käytösääntöjen rikkomisesta peritään kunnan päättämät maksut, joiden tulee olla kohtuulliset suhteessa käyttösääntöjen rikkomiseen.

11 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

8 luku

Voimaantulo

12 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

